

۱۰۰ ژم-ر و ۱۰۰ په-رین و  
 ۱۰۰ تا یی ... جه لالی میرزا که ریم

1

ئاخ! .. شت

له ډډې ئاسمانا ماوه؟

ئاخ! . . شت

له سنگی مڅوودا ماوه؟

ئاخ! .. شت

له ڪاروانى مه رگا ماوه؟

ئاخ! .. شت

له سا نا مه ی زو ما ما وه ؟

**بہ ہا ری : گہ لہ لان**

بـ ها و ینی: ثنه و لافاوی خو ن هه سـان

بە تەنیا یی: مەندایانی ناو کوردستان

بېنه ځپه رږين و پشتيوان.

\* \* \*

ئاسمان! .. ب ت

سواری کام تہ سی براقی،

## ٢١١

تا بنگہ ینڈ؟

مـٲٲووی زهٲ مینی ژان! .. بٲ تٲ

## ۱۱۱. کام دایکی

## ئىفلاتوونى زايىن بگرين؟

تا بنگہ یں؟

کاروانی بیست سه ده ی هیوا و امان! .. ب ت

چ یہ یکہ رر ہر شیمما و هه هه به به استین؟

تا بتگه یند؟

سا-نامہ-ی-سہ-ددا می باوکی،

هیتله ری ژین سووتان! .. ب ت

سنووره ګان کیشوه ږی مردن ته ټټلین

تا بتگه یند؟

تا بتگه بند و نه خشه ی که لله و دت بدین

تا فرم سکی چاوی به رلین و که ره به لا و

کہ رکو وک بسرین!

ئه وسا سروه ی  
پ له نه شئه ی  
سروود کی ب ک تایی،  
ورد ورد ب شکه ی  
خه و نی شایی  
با هه ف ی په هه س لکه ا ئه ژه ن.  
\* \* \*

چیمان .. نه کرد!  
مه گه ر .. به دیواری شه ی  
زووحا کا هه نه گه ا این و  
به ره به یانی نه ور زمان  
به ئاورنگی سه ر وومه تی  
گولا هه سووره ئا نه کرد.  
\* \* \*

چیمان .. نه کرد!  
مه گه ر ده ستمان  
نه کرده ملی (سیفه ر) و  
ئه و لا و ئه و لایمان ماچ نه کرد.  
چیمان .. نه کرد!  
مه گه ر به ی ووی  
په شیمانیه که ی (ل زان) دا  
شه مان نه کرد.  
\* \* \*

چیمان .. نه کرد!  
مه گه ر ده ئام ژگارییه که ی  
(ولسن) مان وه ک  
ئایه ت ک له ناو قورئا نا له به ر نه کرد.  
\* \* \*

چیمان .. نه کرد!  
مه گه ر پ نج سا  
به ک ش، به ده ست،  
پشک ی هه نگا وهه نگمان  
به پ پیلکه ی ئاگری داخا  
ب تارای بووکی کوردستان  
نه ° .. با ی  
ئا ی شه کاوه مان .. نه برد.  
\* \* \*

چیمان.. نه ځکړد!  
مه ځگه ږ پښووی چرای ئه ځستږره ځی شه ځقامی  
کځماره ځ ساواکه ځی سا بځاځمان پځ نه ځکړد.  
\* \* \*

چیمان .. نه ځکړد؟  
هه موویمان .. کړد!  
نه ځوه ځتا .. هه ځزاران سا ځه ځ  
گو ځه ځژا ځه ځ  
له ځ وه ځرزی حه ځزما نا ئه ځژی و  
پځمان ئه ځځځ:  
(ب ځ ئځوه ځه ځنگم زځر ئا ځه ځ)  
بځ دوژمن تامم زځر تا ځه ځ).

2

ځ .. هه ځر د ځه ځ  
یه ځکه و.. ئه ځگه ځرچی چوار به ځشه ځ  
کوردستان هه ځر کوردستانه ځ  
ځگه ځرچی چوار که ځرتی یه ځک له ځشه ځ  
ئا .. له ځم به ځشه ځی  
کانی خوارووی هه ځقو ځا نا  
نه ځ° .. له ځم له ځشه ځی  
ئه ځنجن بوونی شه ځقاو نا نا  
ئاخ! که ځ بانگی  
سه ځدان نو ځژی  
راپه ځځینی تځدا نه ځدرا  
ئاخ! که ځ مانگی  
زییون ځځژی  
هه ځزاران مځشکی تیا نه ځپژا.  
\* \* \*

ئاخ! شه ځشی ځه ځشی ئه ځیلوولی سل ځمانی  
کام ځه ځشه ځبا  
کام قوربانی به ځبځ په ځروا  
له ځ ئه ځلبوومی بازیا نا هه ځځیا نسا نی.  
\* \* \*

شاخ! شه ځشی ځگه ځشی ئه ځیلوولی خځځا گرتن  
له ځ عځراقا  
له ځ ووواری دوو چاوی بزه و مه ځراقا

ئهـ رـ چـ ن بـوـتـهـ ئـاـوـنـهـ  
وـوـ تـرـيـفـهـ  
خـهـ رـماـنـهـ يـ ئـيـ ژـيـ مـاـ نـگـرتـنـ.  
\* \* \*

تـشـ! يـاـ نـزـهـ يـ ئـهـ يـلـوـوـلـيـ تـفـهـ نـگـ  
تـشـوـوـيـ گـولـلـهـ.  
قـوـگـيـ هـاـوـيـنـهـ تـيـنـوـوـهـ كـهـ  
تـهـ مـهـ نـيـ هـهـ ئـيـ نـاـ وـ فـهـ رـهـهـ نـگـ!  
چـنـ بـاـ تـ گـرتـ!  
بـهـ: بـنـارـيـ  
تـارـمـاـيـيـ هـهـ زـيـ گـهـ رـمـيـاـنـتـ  
بـهـ: كـهـ وـهـ  
پـشـتـنـيـ بـهـ فـريـ كـوـسـتـانـتـ  
چـنـ بـهـ كـهـ شـكـهـ ئـيـ نـيـ فـهـ لـهـ كـ سـهـ رـيـاـ نـتـخـسـتـ.  
\* \* \*

چـيـمـانـ .. نـهـ كـردـ؟  
ئـهـ وـهـ (30) سـاـيـ هـهـ بـهـ قـهـ  
لـيـسـتـيـ خـهـ زـاـنـيـ شـهـ هـيـدانـ  
پـهـ يـتـاـ پـهـ يـتـاـ  
بـهـ بـيـلـبـيـلـهـ  
نـاـخـمـاـنـهـ وـهـ هـهـ ئـهـ وـاـسـرـ.  
\* \* \*

هـهـ مـوـوـيـمـانـ .. كـردـ!  
ئـهـ وـهـ تـاـ (30) سـاـيـ دـهـ قـهـ  
كـوردـسـتـانـهـ كـهـ يـ چـهـ لـهـ شـانـ  
لـهـ سـهـ نـگـهـ رـاـ..  
پـشـمـهـ رـگـهـ كـهـ يـ!  
گـرمـهـ يـ هـهـ وـرـ وـ بـرـوـوسـكـهـ كـهـ يـ  
هـهـ رـگـيـزـ .. هـهـ رـگـيـزـ  
ئـارـامـ نـاـگـرـ.

3

– وـاـ (30) سـاـهـ دـارـ بـهـ وـوـمـانـ  
بـهـ رـنـاـگـرـ.  
گـوـئـهـ سـتـرـهـ يـ چـلـهـ كـهـ مـانـ  
هـهـ نـاـفـ.  
نـيـگـايـ وـئـيـ مـنداـ نـمانـ

له ښه پېلی سړی مه مکا پېناکه ښه.  
 نه قهقهه سړی  
 شه قهقهه ی به رده م ده رگا کا نمان  
 نه ته ی گه ښه ی  
 ئاواز کمان به ناچنه.  
 - وا (30) سا ه  
 به ښه ښه یین و  
 ژوان به دیل دانه ښه یین و  
 ژژم سړی زیندا نه کان،  
 پېنا ښه یین و  
 نا کر ښه ښه ی.  
 - وا (30) سا ه  
 نه ښه ښه ی ښه یو!  
 له ناو تا بله ی  
 حه وری ته زبا با قرچاوه  
 له ش وه ک ئوردوو ه ښه یین ښه ی  
 و ښه ی که س نا ناسر ته ښه ی.  
 - وا (30) سا ه  
 له ناو د ښه ی  
 ښه ی ما نی ه ښه ی موو شار کا  
 له نه ښه ی شکه ښه ی و تی  
 م شکی ه ښه ی موو شاعیر کا  
 وشه ښه ی کو  
 یاری قهقهه ښه ی و چاوه شار کا  
 جار ښه ی رنیشانه و دیاره  
 جار چاوه دز و جار ښه ی ره تا تک  
 جار کیتتر خ شاردنه ښه ی.  
 گه ر ته نه ښه ی بای  
 ئستا چریکه ی نه م ده نکه  
 نووزه ی گ ښه ی  
 ک ښه ی کی یسوا و سه رش ښه ی  
 نه و دوو لنگی  
 سو تانه که ی به غدا نه بوو.  
 - ئاخ! .. پېشمه رگه!  
 گه ر ته نه ښه ی بای  
 ئستا ک گه شه ی نه م ه نکه  
 په شته ما ی

به خوں تا  
خوار ناوکی  
سه رکه که ی به غذا ئه بوو.

4

له پ چ باران دایکرد؟  
گژه لووکه ی چ ا په ین ه ه کرد؟  
کمان له خ یه وه ه سا  
مه شخه ه ر ب خ ی ه ه گیرسا  
ئه مجاره یان  
تفه نگ به خ ی چووه سه رشان  
جگه ی هاوار  
به ته وژم ژایه ن و گه رووی تینوو  
ب یه که مجار  
و تا تی ترس ئاوا ه ه چوو  
تیشکی ئا و نه ی شه پ لی دیجله و فورات  
له گه ه له نجه ی ز و سیروانا  
له ه وتی ب وچا نیا نا  
وا له یه کتری ئا بوون  
وات ئه زانی به زگ بوون  
یان بوونه ته یه ک سه رچاوه ی هیوا و ئاوات.  
\* \* \*

به ام، ئه فسووس  
کوانه حه یا .. کوانه نامووس  
ئه وه دیسان  
ه وه گورگی زامار و هاری به عسیان  
پاش اونا نیا  
سم ی به ز سه رکیان  
وه کو کلکیان  
ش کرده وه ب ناو گه یان  
که وتنه وه خ ر سه رب ین  
مانگ سه رب ین  
له ته ی د اندنیا نا  
له کاتی گیانه او یا نا .  
زریکه یان به ردایه سه ر هه موو ل و  
گ یان به ردایه گه ردنی هه موو ک و  
ده ستی حه سه ن و حوس نیا

له بن بـی  
ئه گریجه ی خورمای به سـرایان  
هه موو بـنی.  
\* \* \*

ئاخ! کوردستان ی خـشه ویست  
چیکه ی تریان به تـ نه شـت  
مه گه رـك و کینه ی هـشیان  
به بارووت و خوـن نه شـلاو  
نه یا نکرده  
نـرگزه جا ی ئه مسـای گرانه تا و  
له بسکی هه پـووزکاوی  
دووکه بـاوی  
باوه گوـگو و قه بـای هه ولـریان نه دا و؟  
کردیا نه شا پـیته یه کی ره ش هه گـیرساو.  
\* \* \*

ئه وا له سهـر سنگی خـما  
تارای اـپه بـینـکت له بـ ئه چنم.  
له ناو دـی پـ هه نسکما  
نه خـشه ی شیعی کوردستان بـ هه بـئه گرم.  
له سهـر به ردی ناوچه وانی زه بوونـیما  
وـنه ی تفه نگـکی که ت بـ هه بـئه که نم.  
له ناو سـزی ته نیایـیما  
ئاواری عیشـقـکی تازه ت بـ ئه ژه نم.

5

- ئاخ...! پـشمه رگه!  
پاش کاره سات  
له گه بـمان به!  
له ناو ئـردووگای دـمان به!  
چه ك دامه نـ  
خـت او مه نـ  
له مه زیاتر!  
چاوی هـشی قه ره هه نجـریان هه کـکی!  
توخوا.. له هه هـه بجه زیاتر  
ئـتر چـتر ماوه بـیکه ن  
مه گه ر هه ر له پردی ده لالی زاخـوه  
هه تا ده ماره کانی نه وتی خانه قـین

خاك و خاکی  
شیرینیان وه ك بـژنگ لـكرد  
چه ك دامه نـ  
چاو لـكمه نـ  
دو نـ ئه وه نـده یان لـ قه لـاچـ كردین  
نایه تـه ژماره و پرسین  
به ملیـن و  
دوو . . سـ ملیـن  
پیر و مناـا نیان بـ سهـ روشوـن کردین  
لهـ ما و حاـا نیان کردین.  
– دهـ سا . . تو خوا ئه ی پـشمهـ رگهـ!  
کوردستان  
ئیمشه و لهـ شی بـ ایهـ خهـ . .  
تکایه گیانـتی بـ اـخهـ .

6

دواى هه موو ئه م به سه رها ته  
 كه چى تازه وه فدى كئه خرى  
 يه ك له دواى يه ك  
 ب لاي قه سا به كه ى به غدا  
 به ك ك ئه كرى  
 گوايه نوخشه و نه به ره ى مفاوه زاته .

\* \* \*

لـم ببوره!  
كووره گـي شيعري توو ه!  
جاره جار  
داخي دـم وا به ساكاري هه  
سته جريوه شاكار  
له زماني ناو بازارا وا بندـم.

\* \* \*

کونه ښاري زه رده واهه و  
چکه ی ه ژوو،  
لټ نا ترسم!  
ئه م هه ووسته م بخنک ښی  
وه ستا و به ه هرزانی وانه و  
قوتا بخانه ی مژده ی سوو توو،  
لټ نا پرسم!

له ( فندق الرشيد ) وه وه چيم ب دنى.

\* \* \*

خ تان ئه ن!

چا و به سته ش بن . . هه ر شاره زان،

به يه سه رقا ي ها توچن،

تا له سه ر خوانى ئاژانسى

كوشت و ب و ده نگو باسى

شانه وه ي سه ر ك بخن

تا به ئا ب ووى تكل نراوى

خ تان زامى سه ددام بشن.

\* \* \*

له جيا تى ك؟

ئه و منا ه ي له تاوى ب شيرى ئه مرى

يا ئه و دا يكه ي

تا قانه جگه رگ شه كه ي

به ده ستي خ ي له چا ناشت و

په نجه يه ك نه بوو ره ه ه ي

خو ي چاوى به ر په نجه ره ي

له ب بس.

\* \* \*

له جيا تى ك؟

باوه ش ئه كه ن

به سه رتا پاي تاوان كا و

ئه م لا و ئه و لاي

دا زاوى ب گه نى سه ددام ماچ ئه كه ن.

\* \* \*

له جيا تى ك؟

مانگ زياتر له باوه شى

به عسا ك بوون

نه خر و بوون

پشمان ئه ن:

- به ز سه ر ك لوتفى هه يه -

ئه مجاره يان

له ج ي حه كه م

به ( مهندس الحكم الزاتى ) ناوئه بر.

\* \* \*

له جيا تى ك؟

له ځي قه ځي غاڼي قه هه م و  
 به ښته ښيعر؟  
 كه له داخا سه ر و قڙي ځي ته ښه ن و  
 هاوار ته كا و ته نه ښه ن  
 ته به ښه ستاكه ښه بنووسر.

7

له پاش چي؟  
 گله ښي له سه ښه نگره ر ته كه ښه ن  
 گله ښي له ځه ښه نجه ر ته كه ښه ن  
 ناوي (ښه ن ش)  
 به ښه - ښه - ته به ښه ن  
 ته ښه گه نه ته و قه ناعه ته ښي  
 هر به ښه ناشتي  
 نه وه ښه به ښه ښه  
 ته م ناواته ښي  
 كورد سه ر ته ځه ښه ن.  
 \* \* \*

- ښه ښه هه ر ښه هه  
 تپ و ښه مبای و ښه نکه ښه ره  
 فښه كه ښي ښه هر پښه ښي  
 خنک ښه ښه ره  
 كه ښه به و نوځاڼي دوزمن و  
 عه ښه ښه ښه ښه ښه ښه ښه  
 - به ښه م . . ښه ښه  
 چښه اوگه ښه ښه ښه ښه و ښه ښه  
 ته ښه ښه ښه ښه ښه  
 باران ښه ښه ښه ښه ښه  
 تاكه ښه هه ښه ښه  
 ښه به ښه ښه و لووتكه ښه سه ښه ښه ښه  
 ښه ښه . . نامه ښه  
 گه ښه ښه ښه ښه ښه ښه ښه  
 تا قه ښه لانه ښه  
 هه ښه ښه ښه ښه ښه ښه ښه  
 له ښه ښه ناشتیش  
 له ښه ښه ښه ښه  
 شين سا ما ښه

پله کوتری ژوورووی هه وره.

\* \* \*

خواست و ئا مانجه کانیسمان  
که لوپه ل و  
هه یتو هاواری ناو مه زاتخانه نییه  
خوښ و گڼی  
هه زاران هه زار شه هیدی  
تیدا وه کو  
جامه شیی،  
قه نه فه کڼ بفر شر،  
یان دووکانی به رگدرووی  
ژنانه و پیاوانه نییه  
جل و به رگی گڼ ختانی  
کوردستانی  
تیدا وه کو  
انک و چغه و ستارخانی  
له م لا قارسکا و  
بیداته وه ده می ئه و لا و  
به مه قهستی تیژ ده بانی  
ده رزی و داوی ب ئامانی  
سنووره کانی جهسته مان  
له ت و کوتکا و  
ئه وسا ئ تڼ می خ یان  
به با مانا هه کڼ ش.

8

له ئاستی شیعی خه مخوارا  
قه ه می هه نسک ژارا  
په ه ی ووی ده فته ری کزا  
وو له کام خوا که م ب نزا  
- ب ب...

گو مه ده ره یاسا و، ل ت بخو و داوای شوناسنامه ی  
ده وه تکی قه چیه ت ل بکا و لشت بپرس:  
ناوت چیه؟

(ابن العوجه) یان (کوردستان)؟

- ب و ب. دایکم ته نیا منی هه بوو،  
باو کم له من زیاتر که سی تری نه بوو،

هەر منیان بوو  
منیشیان ناونا کوردستان،  
به‌هاری 1991

• گۆفاری گۆن ئاشتی و سه‌سیالیزم، ژماره (27) 1991.